

Tillsynsprogram

Dnr V/22232/2019

30.8.2022

Riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskyddet för åren 2020– 2024

Uppdatering 2023–2024

Valvira

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården

Presentationsblad

Publikationens namn Riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskyddet för åren 2020–2024, uppdatering 2021

Publikationens utgivare Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
Valvira

Utgivningsdatum 30.8.2022

Dnr V/22232/2019

Sammanfattning

Valvira har berett ett riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskyddet för åren 2020–2024. Genom tillsynsprogrammet styrs den kommunala tillsynen över hälsoskyddet. Målet för programmet är att åstadkomma en samordnad tillsynspraxis i hela landet samt trygga, att medborgarna har en hälsosam livsmiljö. Detta är programmets uppdatering för 2023–2024.

Nyckelord (ämnesord) tillsynsprogram, tillsynsplan, hälsoskydd, planenlig tillsyn

Innehåll

Förord 4

Allmänt 4

1	Verksamhetsmiljö	6
1.1	Ändring av hälsoskyddslagen	6
1.2	Dricksvattendirektivet.....	7
1.3	Praxis för radonövervakning	7
1.4	Vati 9	
1.5	Ändringar i Valviras föreskrifter	9
2	Tillsynsplanens innehåll.....	10
2.1	Inspektion	11
2.2	Riskbedömning och kontrollfrekvens	12
2.3	Provtagning och analys	14
2.4	Andra former av tillsyn	16
2.5	Utvärdering och rapportering av tillsynsplanen	17
2.6	Övriga aspekter som beaktas i planen.....	18
3	Tyngdpunktsområden för hälsoskyddet	19
3.1	Stöd för egenkontrollen.....	20
3.2	Främjande av en hälsosam livsmiljö samt samarbete	21
4	Utvärdering av tillsynsprogram-perioden	27
5	Objekt för planmässig regelbunden tillsyn	28

Förord

Valvira har berett ett riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskyddet för åren 2020–2024. Tillsynsprogrammet styr tillsynen över hälsoskyddet i kommunerna. Syftet med programmet är att förenhetliga tillsynspraxisen på riksnivå samt att trygga en hälsosam livsmiljö för invånarna. Detta är en uppdatering av programmet för 2023–2024. Uppdateringarna har markerats i marginalen med en pratbubbla (exempel bredvid).

Uppdaterad

Allmänt

För styrningen och samordningen av den tillsyn som regleras i hälsoskyddslagen ska Valvira utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskyddet (**tillsynsprogram**). Tillsynsprogrammet ska beakta de gemensamma mål för miljö- och hälsoskyddet som ställts i det riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet.

Det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet och den styrning som ges på basis av programmet för utarbetande av en lokal tillsynsplan grundar sig på hälsoskyddslagen (763/1994, 4 a §) samt på miljö- och hälsoskyddets gemensamma riksomfattande tillsynsprogram och de principer som fastslås i det. Regionförvaltningsverken övervakar, styr och bedömer hälsoskyddet inom sitt område.

Detta tillsynsprogram gäller den systematiska tillsyn som avses i hälsoskyddslagen för programperioden 2020–2024 och som den lokala myndigheten genomför utifrån sin tillsynsplan. Det bör noteras att hälsoskyddet även omfattar ett flertal andra tillsynsuppgifter utöver den regelbundna tillsynen. Dessa behandlas bland annat i [kapitel 2.6](#) i tillsynsprogrammet.

Syftet med det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet är att

- förenhetliga tillsynspraxisen i hela landet och försätta verksamhetsutövarna i en jämlik ställning i fråga om tillsynens omfattning och kvalitet, utan att glömma den lokala riskbedömningen, samt
- med hjälp av de tyngdpunkter som styr tillsynen rikta tillsynsresurserna effektivt och planmässigt för att främja en hälsosam livsmiljö.

Enligt hälsoskyddslagen ska tillsynsprogrammet ses över vid behov. Till exempel kan ändringar i lagstiftningen eller förändringar i tillsynens verksamhetsfält kräva att tillsynsprogrammet ses över.

Uppdateringen av tillsynsprogrammet för 2023–2024 fokuserar på konsekvenserna av ändringarna i hälsoskyddslagen. Beskrivningen av verksamhetsmiljön har setts över i samband med uppdateringen och mindre tillägg finns även på andra ställen.

Uppdaterad

1 Verksamhetsmiljö

Syftet med hälsoskyddslagen är att skydda individens hälsa bl.a. genom att beakta hälsoskyddet vid planeringen av olika samhällsfunktioner.

Hälsoskyddet innefattar förebyggande av olägenheter för hälsan och avhjälpande eller minskande av konstaterade olägenheter. Olägenheter för hälsan kan uppstå till exempel av hushållsvatten eller vattnet vid badstränder, bristande hygien samt till följd av inomhusluften i bostäder, skolor och offentliga lokaler.

1.1 Ändring av hälsoskyddslagen

Den ändrade hälsoskyddslagen godkändes i slutet av 2021 och trädde i kraft i början av 2022. Lagen preciserar anmälningsskyldigheten och tillsynens avgiftsbelagda karaktär, men dessutom infördes en helt ny årlig grundavgift för tillsynen. Grundavgiften täcker kostnaderna för sådan planmässig tillsyn för vilken en prestationsbaserad avgift inte kan fastställas eller för vilken en prestationsbaserad avgift inte i övrigt lämpar sig. Sådana kostnader uppstår till exempel av stöd för egenkontroll som erbjuds verksamhetsutövare, samt av utbildning och experthjälp för att förebygga hälsorisker i samband med planeringen av verksamheten. Avgiften täcker dessutom bland annat utarbetandet av program för kontrollundersökningar, kontrollplaner och provtagningsplaner i anslutning till tillsynen över hushållsvatten, badvatten och bassängvatten samt till exempel utredningsarbete vid vattenburna epidemier. Den nya avgiften stöder förebyggandet av hälsorisker och utvecklingen av tillsynsverksamheten samt en diversifiering av tillsynsmetoder. Syftet med lagändringen är ändå framför allt att täcka det nuvarande avgiftsfria tillsynsarbetet.

Genom lagändringen har även förteckningen över rapporteringsskyldiga funktioner preciserats genom att flytta de anmälningsskyldiga funktionerna och lokalerna från paragraftexten till en mer detaljerad bilaga till lagen. Valvira har publicerat [ett styrbrev](#) om tillämpningen av lagändringen och ger dessutom ytterligare anvisningar om tillämpningen av 13 § om anmälningsskyldighet.

Detta tillsynsprogram beaktar de ändringar som lagändringen medför för kommunernas tillsynsplaner. De största ändringarna gäller breddningen av myndigheternas metoder och stärkningen av betalningsgrunden.

Tillsynsprogrammet stöder myndighetens frihet att använda det mest ändamålsenliga tillsynsmedlet i varje enskilt fall. Övervakningen av förhållandena inom hälsoskyddet ger inspektionerna fortsatt hög prioritet.

1.2 Dricksvattendirektivet

Lagstiftningen om verkställandet av dricksvattendirektivet bereds som bäst. Direktivets centrala mål är att trygga hushållsvattnets hälsosamma kvalitet med hjälp av riskhantering och kvalitetskrav. Riskbedömningen ska beakta hela vattenproduktions- och distributionssystemet från råvatten till konsumentens kran. Utöver riskhanteringen innehåller direktivet bestämmelser om nya kemiska variabler för hushållsvattnets kvalitet som ska övervakas, hygieniska krav på material som är i kontakt med hushållsvatten, information till vattenanvändarna om vattenkvaliteten, samt andra nyckeltal som beskriver vattentjänstverkets verksamhet samt säkerställandet av vattentillgången i synnerhet för mindre gynnade och sårbara befolkningsgrupper.

Lagarna om verkställandet av dricksvattendirektivet är avsedda att träda i kraft i början av 2023. En del av de nya bestämmelserna kommer dock att innehålla övergångsbestämmelser. Riskhanteringen för råvatten ska vara utarbetad senast 12.7.2027. Åtgärder som gäller distributionssystemet för hushållsvatten och riskhanteringen av vatteninstallationer i primära utrymmen ska ha vidtagits senast 12.1.2029.

1.3 Praxis för radonövervakning

Enligt strålsäkerhetslagen (StrSL 859/2018) övervakar den kommunala hälsoskyddsmyndigheten att referensvärdena för radioaktiviteten i hushållsvatten och för radonhalten i inomhusluften i bostäder och andra vistelseutrymmen iakttas. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten övervakar också att den utredningsskyldighet som avses i 146 § i strålsäkerhetslagen tillgodoses i fråga om en anläggning som levererar hushållsvatten och andra vistelseutrymmen. I samband med ändringen av strålsäkerhetslagen fastställdes 300 Bq/m³ (SHMf 1044/2018) som referensvärde för radonhalten i inomhusluften i bo-städer och andra vistelseutrymmen. På motsvarande sätt är referens-värdet för radonhalten i inomhusluften vid planering och nybygge 200 Bq/m³.

Enligt strålsäkerhetslagen (156 §) ska radonhalterna i vissa andra vistelseutrymmen också utredas. I andra vistelseutrymmen är antalet personer vanligen större i relation till utrymmets storlek än i bostäder och i dem vistas också andra personer än anställda. Särskilt för barnens del är det viktigt att begränsa exponeringen, eftersom stråldosen anhopas i kroppen under hela livstiden. Sådana andra vistelseutrymmen som avses i hälsoskyddslagen och som omfattas av den planmässiga tillsynen är bland annat skolor, daghem, serviceboenden med heldygnsomsorg och förläggningar. Utredningsskyldigheten som avses i 156 § strålsäkerhetslagen gäller utrymmen som ligger på ett så-dant ställe som avses i 155 § 1 mom. stycke 1–3 i strålsäkerhetslagen. Dessa verksamhetsutövare ska i samband med en inspektion lämna en utredning över radonhalten i inomhusluften. I 156 § 2 mom. i strålsäkerhetslagen har också klargjorts i vilka situationer en utredning inte behöver lämnas.

Strålsäkerhetscentralen tjänar som expertinstans i övervakningen av radioaktiviteten i hushållsvatten som vid behov vägleder den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Om aktivitetskoncentrationen av radon avviker från det som fastställts i förordningen om hushållsvatten, ska den kommunala hälsoskyddsmyndigheten utan dröjsmål informera STUK om avvikelsen på det sätt som avses i 19 § 2 mom. i social- och hälsovårdsministeriets förordning (1352/2015) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (nedan hushållsvattenförordningen).

I sådana fall då radonhalten i hushållsvattnet är högre än kvalitetsmålet (under 300 Bq/l), men lägre än kvalitetskravet (1 000 Bq/l), ska den kommunala hälsoskyddsmyndigheten överväga behovet av korrigerande åtgärder utgående från en riskbedömning. Hälsoskyddsmyndigheten kan vid behov vara i kontakt med STUK som hjälper bl.a. i att bedöma risken. Om gränsvärdet (1000 Bq/l) eller den indikativa dosen (0,10 mSv/år) för kvalitetskravet på radonhalten i hushållsvatten överskrids, är korrigerande åtgärder av strålsäkerhetsskäl alltid nödvändiga. Vid kontroll av små anläggningar som levererar hushållsvatten (SHMf 401/2001) ska det beaktas, att den maximala koncentrationen av radon är en kvalitetsrekommendation.

I Finland har utarbetats en [Nationell handlingsplan för förebyggande av riskerna med radon](#). I planen ingår långsiktiga mål och metoder in-riktade på att minska finländarnas risk att få lungcancer på grund av radon.

Strålsäkerhetscentralen (STUK), Valvira, regionförvaltningsverken och de kommunala hälsoskyddsmyndigheterna genomförde 2019–2021 en kampanj för radonövervakning vid socialvårdens verksamhetsenheter. Valvira och STUK uppdaterar anvisningarna för radonkontroll inom hälsoskyddet. Syftet med anvisningarna är att förenhetliga tillsynspraxisen på riksnivå samt att utveckla samarbetet mellan STUK och hälsoskyddsmyndigheterna.

1.4 Vati

Projektet Vati2, som inleddes efter att miljöhälsovårdens datasystem Vati tagits i drift, avslutas i juni 2022. Vati-systemet har utvecklats inom projektets ramar särskilt när det gäller tagning av prov från hushållsvatten. Även färdigställandet av badvattenrapporteringen och införandet av anmälningstjänsten ilppa ingick i projektet. En del av de förnyelser som planerats inom Vati2 kommer inte att genomföras. De överförs till efterföljande utvecklingsprojekt.

1.5 Ändringar i Valviras föreskrifter

Anmälningsskyldigheten för simhallar och motsvarande lämnades oförändrad i den nya hälsoskyddslagen, som trädde i kraft vid ingången av 2022. Enskilda allmänna bassänger har inte varit, och är inte heller efter ändringen, rapporteringsskyldiga. Myndigheten ska dock regelbundet övervaka vattenkvaliteten i allmänna bassänger med stöd av 29 §. Om en allmän bassäng inte har någon anmälningspliktig verksamhet och därmed inte omfattas av tillsynen, rekommenderar Valvira att man med stöd av 13 § 6 punkten i hälsoskyddslagen ber om en anmälan om allmänna bassänger. På så sätt kan myndigheten regelbundet övervaka vattenkvaliteten i dessa bassänger i enlighet med kraven i lagen (29 § i arbetsavtalslagen). Någon annan regelbunden övervakning behöver inte utföras vid dylika objekt.

Valviras anvisningar från de senaste åren:

- Förfaranden för tryggande av hushållsvattnets kvalitet - Sjukdomsalstrande mikrober, sommar 2022
- Anvisning för tillämpning av förordningen om boendehälsa [del III](#) (pdf), uppdaterad 8.10.2021

- [Anvisningen för tillämpning av förordningen om boendehälsa del IV](#) (pdf, uppdaterad 19.2.2020.)

2 Tillsynsplanens innehåll

Uppgörandet av den kommunala tillsynsplanen för hälsoskyddet styrs av hälsoskyddslagen och det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet.

HsL 6 §, 2–3 mom.

Kommunen ska för den regelbundna tillsynen utarbeta och godkänna en tillsynsplan för hälsoskyddet (kommunal tillsynsplan). Tillsynen ska vara av hög kvalitet, vara riskbaserad och förebygga sanitära olägenheter.

Den kommunala tillsynsplanen ska beakta det tillsynsprogram som avses i 4 a § i enlighet med de lokala behoven. Tillsynsplanen ska ses över vid behov.

Omständigheter som ska beskrivas i tillsynsplanen är regelbundna inspektioner, riskbedömning, provtagning och en utvärdering av tillsynsplanen. I tillsynsplanerna är det viktigt att även behandla den övriga tillsynen och övriga hälsoskyddsuppgifter. Viktiga och tidskrävande uppgifter är till exempel tillsynen över förhållandena i bostäder och andra vistelseutrymmen samt utredningar av misstänkta sanitära olägenheterna. Andra inslag i planen är bland annat olika regelbundna myndighetsutlåtanden och uppgifter som främjar miljöhälsa och som utgör tyngdpunktsområden i tillsynsprogrammet samt punkter som nämns i [kapitel 2.6](#).

Tillsynsplanen för hälsoskyddet kan också i en bredare bemärkelse betjäna det kommunala tillsynsarbetet för att främja en hälsosam livsmiljö. Kommuninvånarna bör ha tillgång till information om livsmiljöns skick och de förändringar som pågår i livsmiljön samt deras konsekvenser för hälsan. På motsvarande sätt bör även kommunerna ha tillgång till information för att de i tillräcklig grad ska kunna beakta hälsosynpunkterna i allt beslutsfattande som gäller livsmiljön.

2.1 Inspektion

Regelbunden tillsyn är en process, där inspektionen utgör en av de viktigaste tillsynsåtgärderna. I tillsynsplanen inskrivs målet för och innehållet i inspektioner som hör till den regelbundna tillsynen, minst indelade enligt typ av objekt. I presentationerna av inspektionernas innehåll antecknas vilken laginspektionen grundar sig på och vilka helheter som inspekteras (framställs indelat enligt typ av objekt eller per objekt). Detta är viktigt, eftersom objektet kan omfattas av tillsyn enligt flera olika miljö- och hälsoskyddslag. Granskning av handlingar utgör en del av tillsynsprocessen. Närmare anvisningar om granskning av handlingar och avgifter som tas ut för granskningen kan ges i myndighetsanvisningarna och i styrningen av tillsynen, såsom exempelvis ges i del I av tillämpningsanvisningen för hushållsvattenförordningen.

Uppdaterad

Begreppet dokumentkontroll infördes i hälsoskyddslagen i början av 2022. Med dokumentkontroll avses en inspektion som tillsynsmyndigheten utför genom att granska uppgifterna om tillsynsobjektet någon annanstans än i en lokal som tillhör tillsynsobjektet. En dokumentkontroll ska till sin omfattning motsvara en inspektion som utförs vid tillsynsobjektet och det ska också göras en egen inspektionsberättelse om den. Dokumentkontrollen kan utföras när en inspektion inte förutsätter att förhållandena vid inspektionsobjektet observeras på plats och ett besök inte ger mervärde för utredningen av ett ärende, eller när tillsynsobjektet inte kan inspekteras genom ett besök på platsen. Dokumentkontrollen bör utreda entydiga uppgifter om ett visst ärende eller en viss helhet. En dokumentkontroll kan till exempel gälla en utredning som lämnats av en rapporteringsskyldig verksamhetsidkare som omfattas av hemfriden. Med dokumentkontroll avses dock inte till exempel handledning och rådgivning av en myndighet eller avgivande av utlåtanden.

Målet för en inspektion enligt hälsoskyddslagen är att utreda om verksamheten medför sanitär olägenhet eller om det i inspektionsobjektet förekommer sådana faktorer eller förhållanden som kan ge upphov till sanitär olägenhet. Om brister i verksamheten eller förhållandena observeras under inspektionen ger hälsoskyddsmyndigheten nödvändiga anvisningar samt uppmaningar eller bestämmelser om åtgärder som ska vidtas.

Många objekt inom hälsoskyddstillsynen (t.ex. skolor) övervakas också av andra myndigheter. För att koncentrera och effektivera tillsynsverksamheten är det ändamålsenligt att genomföra gemensamma inspektioner, varvid objektet på ett heltäckande sätt inspekteras samtidigt enligt olika lagstadgade krav. Vid sidan av gemensamma inspektioner är det också viktigt att myndigheterna utbyter information med varandra.

En inspektionsberättelse ska alltid utarbetas om inspektionen, och den ska uppfylla de krav som ställs för en inspektionsberättelse och bland annat beakta andra sektorvisa anvisningar. Valvira har i samarbete med tillsynsenheterna utarbetat VATI-mallblanketter för inspektioner för den planenliga tillsynen enligt hälsoskyddslagen. Blanketterna har uppdaterats 2020 och börjat användas i början av 2021. Blanketter och anvisningar finns på miljöhälsovårdens extranät och kan ifyllas i VATI-informationssystemet. Användningen av inspektionsblanketter bidrar bland annat till en enhetlig tillsynspraxis.

2.2 Riskbedömning och kontrollfrekvens

De tillsynsobjekt som avses i hälsoskyddslagen ska inspekteras tillräckligt ofta och på ett sådant sätt att de faktorer som eventuellt orsakar sanitär olägenhet upptäcks under inspektionen. Det bör beaktas, att den planenliga regelbundna tillsynen som baserar sig på riskbedömning inte kan ersättas eller upphöra för den tid då misstänkt sanitär olägenhet behandlas, eftersom behandlingen i vissa typer av objekt (såsom läroanstalter) kan vara tidskrävande och orsaka en kedjereaktion. Däremot ska riskbedömningen i fråga om ett tillsynsobjekt som är föremål för misstänkt sanitär olägenhet omvärderas och kontrollfrekvensen eventuellt ökas.

Verksamheter som avses i 13 § i hälsoskyddslagen är anmälningspliktiga och omfattas i regel av den planmässiga tillsynen. Hälsoskyddsmyndigheten har alltid möjlighet att utifrån en riskbedömning begära en anmälan om verksamhet enligt punkt 6 i bilagan till hälsoskyddslagen och inkludera objektet i den planmässiga tillsynen. Noggrannare bestämmelser om innehållet i anmälan ges i 4 § i hälsoskyddförordningen (1280/1994).

Hälsoskyddsmyndigheten ger ett intyg till den som lämnat anmälan över att anmälan har mottagits och inför uppgifterna om tillsynsobjektet i informationssystemet. I samband med att intyget ges kan

verksamhetsutövaren ges vägledning och rådgivning. Den beräknade kontrollfrekvensen inom ramen för den regelbundna tillsynen i objektet kan meddelas verksamhetsutövaren i samband med att intyget ges och samtidigt kan också berättas den beräknade tidpunkten för den första planerade regelbundna inspektionen. I samband med att anmälan behandlas bedöms också eventuella sanitära olägenheter. Utgående från dem kan uppstå ett behov att meddela ålägganden redan innan verksamheten inleds.

Anläggningar som avses i 18 § i hälsoskyddslagen och som levererar hushållsvatten är tillståndspliktiga och anläggningar som avses i 18 a § anmälningspliktiga. Tillstånds- och anmälningsförfarandena inom tillsynen över hushållsvatten har beskrivits i detalj i [Valviras anvisningar](#).

Objekten för planerlig tillsyn enligt hälsoskyddslagen indelas i tre riskklasser, utifrån vilka den preliminära kontrollfrekvensen fastställs i tillsynsprogrammet (bilaga 1). Denna kontrollfrekvens utgör grunden, när tillsynsprogrammet utarbetas, ifall en objektspecifik riskbedömning inte ännu har gjorts för objektet. Kontrollfrekvensen enligt tillsynsprogrammet ersätter inte den riskbedömning som görs av tillsynsenheterna. Tillsynsenheterna ska däremot bedöma riskerna inom sitt område separat för varje objekt.

Utifrån en objektspecifik riskbedömning kan den planerliga kontrollfrekvensen vid behov ökas eller minskas. Riskbedömningen baserar sig för sanitära olägenheter som verksamheten och lokalerna eventuellt kan medföra samt på verksamhetens tillsynshistoria och hur egenkontrollen fungerar. Verksamhetsutövaren bör informeras om grunden för kontrollfrekvensen och på vilket sätt den kan påverkas av verksamhetsutövaren. Riskbedömningen är en kontinuerlig process, vilket innebär att den objektspecifika risken kan bedömas på nytt under följande regelbundna inspektion, om det inte av någon anledning har behövt göras redan tidigare. Minimifrekvensen för inspektioner inom ramen för den regelbundna tillsynen är 0,2, dvs. en inspektion med fem års mellanrum.

Uppdaterad

I småskaliga, kortvariga lägenheter som erbjuds för inkvartering på webbplattformar kan planmässig tillsyn genomföras enligt hälsoskyddsmyndighetens prövning även på annat sätt än genom inspektioner. Sådana åtgärder kan till exempel vara att i samband med att verksamheten planeras erbjuda verksamhetsutövarna stöd för egenkontroll och experthjälp för att förebygga hälsorisker. Dessutom kan man med hjälp

av objektvis riskbedömning eller slumpmässigt urval rikta inspektionsverksamheten till en begränsad grupp objekt.

Tillsynsplanen bör innehålla en beskrivning av den riskbedömningsprocess som tillämpas i enheten samt hur den framskrider från be-handling av anmälan till tillsyn av objektet.

Viktiga faktorer med tanke på riskbedömningen är bl.a.:

- Antalet människor som exponeras och särskilda grupper (barn, unga, äldre, rörelsehindrade, sjuka)
- Fastställande av exponeringsfaktor (sjukdomsalstrare, toxicitet)
- Exponeringens varaktighet och/eller frekvens (kontinuerlig eller tillfällig vistelse)
- Resultat av tidigare tillsyn (har korrigerande åtgärder vidtagits)
- Är verksamheten förenlig med anmälan eller beslut om godkännande
- Verksamhetsutövarens egenkontroll och sakkunskap samt resurser
- Information och beredskap för störningssituationer
- Andra faktorer som möjligen orsakar sanitär olägenhet

2.3 Provtagning och analys

Övervakningen av hushållsvattnets kvalitet samt kvaliteten på bad- och bassängvatten utgör en del av den planliga tillsyn av objektet, och tillsynsplanen ska innehålla en bedömning av de myndighetsprover som tas. Av planen ska det framgå minimiantalet av prov som förutsätts i lagstiftningen. Proven och analyserna utgör också en viktig del av tillsynen över boendehälsan.

Provtagningen i samband med myndighetstillsynen kan utföras också av någon annan än hälsoskyddsmyndigheten. Då ska ändå provtagarens kompetens säkerställas. Provtagaren ska känna till de allmänna principerna som hänför sig till provtagning. Kompetensen kan påvisas med personcertifiering, till exempel för hushållsvattens och bad- och

bassängvattens del med [certifiering av miljöprovtagare](#). Hälsoskyddsmyndigheten kan säkerställa kompetensen också på något annat sätt som anses vara ändamålsenligt. Grunderna ska inskrivas i tillsynsplanen.

I tillsynsplanen ska det anges i vilka av [Livsmedelsverket godkända laboratorier](#) de proverna som tagits för myndighetstillsynen ska analyseras. Analysmetoderna ska vara förenliga med lagstiftningen. Hälsoskyddslagen och de författningar som utfärdats med stöd av den innehåller relativt detaljerade bestämmelser om provtagning och undersökningar. Man bör också komma ihåg, att när hälsoskyddsmyndigheten utreder sanitära olägenheter i inomhusmiljön, t.ex. i bostäder eller skolor, ska analyserna av de parametrar som nämns i förordningen om boendehälsa (SHMf 545/2015) utföras i laboratorier som godkänts av Livsmedelsverket och med godkända metoder.

A blue speech bubble icon containing the text "Uppdaterad".

Uppdaterad

Livsmedelsverket övervakar verksamheten vid de laboratorier som verket har godkänt. En tillsynsenhet bör skriftligen avtala med ett laboratorium om en elektronisk överföringstjänst för analysuppgifter samt om verksamheten vid störningar och utanför tjänstetid. En ändring av hälsoskyddslagen är tänkt att ingå i dricksvattensdirektivets verkställande, på så sätt att användningen av en överföringstjänst för laboratorieanalysuppgifter skulle kräva Livsmedelsverkets godkännande. I samband med vattenburna epidemier kan även andra laboratorier användas än de som godkänts av Livsmedelsverket, t.ex. vid undersökning av patogener. I den kommunala tillsynsplanen för hälsoskyddet bör beskrivas hur tillgången till analys och laboratorietjänster för prov av hushållsvatten och bad- och bassängvatten som hänför sig till störningssituationer har ordnats utanför tjänstetid och hur och vem laboratoriet informerar om resultaten av analyserna. Störningssituationer kan kräva snabba åtgärder, och informationen om vattenanalyser ska därför ske utan dröjsmål. I situationer där vattnet är förorenat kan också andra variabler analyseras av vattnet än de som ingår i tillsynsprogrammet.

Bestämmelser om regelbundna kontrollundersökningar av **hushålls-vattnets** kvalitet samt minimiundersökningsfrekvenser finns i följande författningar:

- SHM:s förordning (1352/2015) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten
- SHM:s förordning (401/2001) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter.

Bestämmelser om kvalitetskraven på **vattnet vid badstränder och bassängvatten** samt provtagning finns i följande författningar:

- SHM:s förordning (315/2002) om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar
- SHM:s förordning (354/2008) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder
- SHM:s förordning (177/2008) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder tillämpas på övervakningen av badstränder som rapporteras till EU.

Övriga författningar:

- SHM:s förordning (545/2015) om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen samt om kompetenskrav för utomstående sakkunniga
- Statsrådets förordning (152/2015) om laboratorier som utför undersökningar enligt livsmedelslagen, foderlagen och hälsoskyddslagen
- Statsrådets förordning (1365/2011) om utredning av livsmedels- och vattenburna epidemier

2.4 Andra former av tillsyn

Ett av syftena med ändringen av hälsoskyddslagen ([16.12.2021/1187](#)) är att stödja tillsynen så att den mest effektiva och ändamålsenliga formen av tillsyn används. En mångsidigare tillsyn förebygger hälsorisker effektivare, till

exempel genom handledning, rådgivning, utlåtanden och samarbete med intressegrupper.

Med planmässig tillsyn avses regelbundna fysiska kontroller inom hälsoskyddet. De övriga tillsynsmetoderna stöder tillsynen som helhet och kan i vissa situationer effektivt främja målen för hälsoskyddet, och kan genomföras efter lokal prövning. Dessa uppgifter har nu en starkare legitimitet än tidigare även med utgångspunkt i tillsynens styrning. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan överväga att använda andra tillsynsmetoder på det sätt som den bedömer som verkningsfullt.

Lagändringen medför i detta avseende inga ändringar i tillsynsprogrammets rekommenderade inspektionsintervall. Inom hälsoskyddet bestäms kontrollfrekvensen utifrån den kommunala hälsoskyddsmyndighetens objektvisa riskbedömning. Med hjälp av riskbedömningen kan inspektionerna riktas in på mer riskfyllda verksamheter och sådana objekt där man vid tidigare inspektioner haft något att anmärka på. En verksamhetsutövare som är medveten om och kan hantera riskerna i sin verksamhet kan däremot dra nytta av mer sällan förekommande kontroller och den därtill hörande kompletterande informationsstyrningen och stödet för egenkontrollen.

2.5 Utvärdering och rapportering av tillsynsplanen

Utvärderingen och rapporteringen av tillsynsplanen behandlas i avsnitt 2.8 i det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet. Inom hälsoskyddet täcker utvärderingen av den regelbundna inspektions- och provtagningsverksamheten en del av hälsoskyddets uppgifter. Då utfallet av tillsynsplanen för hälsoskyddet utvärderas är det därför skäl att utöver den regelbundna tillsynen också utvärdera den övriga hälsoskyddstillsynens omfattning, effekt och utfall. Även det kvalitativa utfallet av tillsynsplanens insatsområden bör utvärderas och rapporteras. Dessutom granskas tillämpningen och genomförandet av andra tillsynsmetoder i lämplig omfattning. Utvärderingen av utfallet bör vara väl jämförbar med tillsynsplanen.

Tillsynsplanen för hälsoskyddet ska ses över vid behov (HsL 6 §, 3 mom.). Syftet med tillsynsplanens översyn är att se till att kommunernas tillsynsplaner är uppdaterade och att beakta eventuella ändringar i lagstiftningen, samt i anvisningar och andra lokala förhållanden. I praktiken

förutsätter granskningen av tillsynsplanen således också att utfallet av den tidigare tillsynsplanen helt eller delvis utvärderas. Med tanke på att tillsynsfältet kontinuerligt förändras rekommenderas det, att tillsynsplanen ska ses över vid bestämda, i tillsynsplanen separat angivna tidpunkter. När det gäller granskningen av tillsynsplanen bör det noteras, att datumen i VYHA-informationssystemet sätter gränser för de tider då kommunerna kan rapportera utfallet av tillsynsplanerna till regionförvaltningsverken. I regel utvärderar regionförvaltningsverken de kommunala tillsynsplanerna och utfallet av dem i samband med sina utvärderings- och styrningsbesök.

2.6 Övriga aspekter som beaktas i planen

Utöver den regelbundna objektövervakningen anvisar lagstiftningen myndighetsuppgifter som kräver personalresurser och arbetstid. Sådana är:

- behandling av anmälningar och ansökningar
- utarbetande av planer för störningssituationer och samordning bl.a. med de kommunala beredskapsplanerna samt övningar av störningssituationer
- epidemiutredningar
- ärenden som gäller boendehälsa
- kundkontakter samt utredningar och tillsynsåtgärder i anslutning till dem
- samarbete med intressentgrupper och utlåtanden till andra myndigheter
- internationella fartygsinspektioner (handlingsregler för avvärjande av hot mot hälsan)
- uppföljning och utveckling av verksamheten

Hälsoskyddet övervakas utgående från kontakter också i andra objekt än anmälningspliktiga verksamhetsutövare. Kontakter från kunder samt misstänkta tillsynsbehov och misstänkta sanitära olägenheter ska prioriteras i förhållande till den planenliga tillsynen, eftersom kontakt vanligen tas på grund av en eventuell sanitär olägenhet.

3 Tyngdpunktsområden för hälsoskyddet

Temat för det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet är enhetlig tillsyn och enhetligt samarbete. Temat stöds av tillsynsprogrammet för hälsoskyddet, där tyngdpunktsområdena är stöd för egenkontrollen och främjande av en hälsosam livsmiljö.

Hälsoskyddslagen innehåller en allmän princip, enligt vilken den som utövar verksamhet ska planera och genomföra sin verksamhet så att uppkomsten av sanitära olägenheter förhindras. Individens och grupperas särskilda känslighet och därav orsakade krav ska i mån av möjlighet beaktas i verksamheten.

Tabell 1. Tyngdpunktsområden i det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet under programperioden 2020–2024.

Tyngdpunktsområden för hälsoskyddet (2020–2024)
Stöd för egenkontrollen
Exempel på praktiskt arbete inom tyngdpunktsområdet: <ul style="list-style-type: none">• Stöd för verksamhetsutövare i att identifiera risker som kan orsaka sanitär olägenhet samt framhållandet av verksamhetsutövarens egenkontroll i riskbedömningen inom ramen för den regelbundna tillsynen• Stöd för egenkontrollen under ett inspektionsbesök eller t.ex. med hjälp av en kortfattad enkät som skickas till verksamhetsutövarna och vars resultat kan utnyttjas t.ex. i riskbedömningen, rådgivningen och styrningen• Bedömning och hantering av risker som påverkar hushållsvattnets kvalitet tillsammans med den anläggning som levererar hushållsvatten samt en uppdatering av programmet för kontrollundersökningar

Tyngdpunktsområden för hälsoskyddet (2020–2024)

Främjande av en hälsosam livsmiljö och samarbete

Exempel på praktiskt arbete inom tyngdpunktsområdet:

- Myndighetssamarbetet för främjande av en sund livsmiljö görs till en viktig del av kommunernas strategiarbete
- Identifiering och förebyggande av sanitära olägenheter i samarbete mellan myndigheter
- Beredskap för störningssituationer och samordning av planer samt beredskapsövningar

3.1 Stöd för egenkontrollen

Verksamhetsutövarnas egenkontroll är inskriven i hälsoskyddslagen (HsL 2 §). Den som utövar verksamhet ska identifiera de risker i verksamheten som kan orsaka sanitär olägenhet och försöka förebygga och minska dessa risker. Egenkontrollen och dess funktion har där en betydande roll. Egenkontroll innebär att verksamhetsutövaren själv systematiskt och kontinuerligt följer upp och utvärderar sin egen verksamhet. Egenkontrollen gäller samtliga aktörer.

I samband med en inspektion kan hälsoskyddsmyndigheten be verksamhetsutövaren klargöra på vilket sätt man identifierat de risker som påverkar verksamheten, hur allvarliga de bedömts vara och vilka riskhanteringsmetoder som tagits i bruk. Verksamhetsutövaren kan behöva stöd i att känna igen risker som kan orsaka sanitär olägenhet. Identifiering av risker samt uppföljning av riskerna har en förebyggande effekt på uppkomsten av sanitära olägenheter.

Grunden för säkerställande av vattnets kvalitet är verksamhetsutövarens egenkontroll (HsL 20 §). Water Safety Plan ([WSP](#)) är ett verktyg som rekommenderas som hjälpmedel för uppföljning av verksamhetsmiljön, riskbedömningen och planeringen av den övriga egenkontrollen. Genom

myndighetstillsyn säkerställs att hushållsvattnets kvalitet uppfyller kraven i hushållsvattenförordningen.

3.2 Främjande av en hälsosam livsmiljö samt samarbete

Kommunen ska inom sitt område främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö kan tryggas för invånarna. Kommunen ska informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd (HsL 6 §). Syftet är att både invånarna i kommunen och de kommunala myndigheterna ska ha tillgång till tillräcklig information om livsmiljöns skick och förändringarna i den samt livsmiljöns effekter på hälsan. Myndigheterna ska i samarbete utvärdera de lokala miljöriskerna för hälsan och fastställa mål för en minskning av dem. I samarbete bör man komma överens om åtgärder för att främja en sund livsmiljö samt för prioritering och uppföljning, och dessa ska införlivas i kommunernas strategi och det kommunala välfärdsarbetet.

Att identifiera hälsorisker och förebygga dem förutsätter en kontinuerlig dialog mellan olika aktörer. Det bästa slutresultatet nås genom regelbundet samarbete (t.ex. deltagande i kommunernas strategiarbete, planering av markanvändning, regelbundna sammanträden av arbetsgruppen för utredning av epidemier, samordning av planen för störningssituationer och beredskapsplanen samt övningar).

Kommunförbundet har utarbetat en handbok "[Ympäristöterveys ja yhdyskunnat](#)" (sammanfattning på svenska "[Kloka beslutsfattare friskare kommuninvånare](#)") att användas vid planering av markanvändning, byggnadstillsyn, miljöskydd samt av myndigheter och beslutsfattare inom miljö- och hälsoskyddet. Handboken fokuserar framför allt på hur områdesanvändningen och miljöhälsan beaktas i beslutsfattandet. Projekt och planer kan bäst påverkas när hälsoskyddsmyndigheten i ett tidigt skede medverkar i förhandlingarna genom att ta upp aspekter och observationer ur hälsoskyddets synvinkel redan före den egentliga remissbehandlingen (t.ex. bedömningen av miljökonsekvenser (YVA), planering av områdesanvändning, byggnadstillstånd).

Tabell 2 anger olika begrepp, sätt och sammansättningar för samarbete som kan bedrivas av miljömyndigheten.

Tabell 2. Exempel på samarbetssätt.

Exempel på samarbetssätt	
Förebyggande hälsoskydd	
Tillstånd, anmälningar, planer, utlåtanden, förhandlingar, information, styrning och rådgivning	<ul style="list-style-type: none"> • byggnadstillsynen • miljöskyddet (kommuner och RFV) • planläggningen (kommuner, landskapet) • socialvården (kommuner och RFV) • hälso- och sjukvården (kommuner och RFV) • RFV / alkoholförvaltningen
Beredskap för störningssituationer	
Beredskapsplanering, beredskap, övningar av störningssituationer, samordning av planer	<ul style="list-style-type: none"> • räddningsmyndigheten • kommunens ledning (samarbetsområdets samtliga kommuner) • NTM-centralen • Försvarsmakten • RFV • THL • verksamhetsutövarna • hälso- och sjukvården • laboratorier • kommunikation

Exempel på samarbetssätt	
Utredning av misstänkt sanitär olägenhet	
Rökolägenhet, klagomål om buller, hälsoeffekter av vindkraft, radonsäkert byggande	<ul style="list-style-type: none"> • miljöskyddet • byggnadstillsynen • RFV / alkoholförvaltningen • STUK • THL
Kommunens arbetsgrupp för utredning av epidemier	
Smittsamma sjukdomar, epidemier, beredskap	<ul style="list-style-type: none"> • kommunens läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar • kontaktpersonen för smittsamma sjukdomar • kommunens tjänsteveterinär • vattenförsörjningen
Arbetsgrupper för inomhusluft	
Uppföljning av sundheten av byggnader	<ul style="list-style-type: none"> • fastighetsägaren • byggnadstillsynen • lokalcentralen • skolhälsovården • arbetarskyddet • arbetshälsovården • företrädaren för lokalens användare • undervisningsväsendet

Exempel på samarbetsätt	
Gemensamma inspektioner	
Skolor och daghem	<ul style="list-style-type: none"> • fastighetsägaren • instansen som ansvarar för fastighetsunderhållet • byggnadstillsynen • lokalcentralen • skolhälsovården • arbetarskyddet • arbetshälsovården • företrädaren för lokalens användare • ansvariga personen för verksamheten • räddningsväsendet • hygienskötare

I tabell 3 beskrivs regionförvaltningens och centralförvaltningens samt forskningsinstitutionernas roll och sakkunskap i bedömningen, identifieringen och förebyggandet av sanitära olägenheter.

Tabell 3. Exempel på styrande och stödjande samarbetsinstanser

Exempel på styrande och stödjande samarbetsinstanser	
Samarbetsinstans	
RFV	<p>Hälsoskydd: tillsyn, styrning, utvärdering, handräckning, avvikelser i hushållsvattnets kemiska kvalitetskrav och behörighet enligt 52 § i HsL</p> <p>Arbetarskydd: arbetsplatsernas sundhet och säkerhet</p> <p>Socialvård: enheter inom socialvården</p> <p>Alkoholförvaltning: ansökan om förlängd serveringstid och tillsyn över försäljning och servering av alkohol</p> <p>Miljö tillstånd: miljö tillstånd, vattentillstånd</p> <p>Hälsa- och sjukvård: tillsyn över hälso- och sjukvården, myndighet för smittsamma sjukdomar</p>
NTM	<p>Tillsyn över beredskapen i vattenförsörjningen och anmälningar av störningssituationer, uppgifter enligt lagen om vattentjänster, skyddsplaner för grundvattenområden, förvaltningsplaner för vattenförvaltningsområden, tillsyn över miljö tillstånd som beviljats av RFV, utredningar av miljökonsekvenser (YVA) och bedömningar av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (SOVA).</p>
STUK	<p>Radon i inomhusluften på arbetsplatser, radioaktivitet i hushållsvatten, tillsyn över solarier etc.</p> <p>Fungerar som sakkunnig och myndighet vid strålrisk, i frågor som gäller radioaktivitet i hushållsvatten och inomhusluft, analyserar och tolkar prover, hjälper till vid bedömning av exponering för radon, informerar och</p>

Exempel på styrande och stödjande samarbetsinstanser	
	instruerar medborgare om radon i hushållsvatten och inomhusluft samt dess konsekvenser för hälsan.
THL	<p>Sakkunnigämbetsverk i hälsoskydd, ger råd i störningssituationer som gäller hushållsvatten och vattnet vid badstränder i bl.a. analysering av prover, information samt förebyggande av sanitär olägenhet. Ansvarar för närmare utredning, typning och uppföljning av sjukdomsalstrare som isolerats av människor eller vatten och som orsakat epidemier samt bistår i att bedöma sanitär olägenhet.</p> <p>Producerar evidensbaserad kunskap som hänför sig till miljöhälsa och informerar även medborgare bland annat om små partiklars konsekvenser för hälsan. Stöder kommunerna i utredningen av livsmedels- och vattenburna epidemier.</p>
Tukes	Tillsyn över kemikalielagen och konsument säkerhetslagen, produkttillsyn över kemikalier och bland annat kosmetiska produkter, säkerheten av konsumenttjänster, ärenden som hän-för sig till gruvlagen.
Livsmedelsverket	Styr tillsynen över hälsoskyddslagen, utarbetar ett riksomfattande tillsynsprogram och anvisningar som stöder tillsynen, behörighet enligt 52 § i HsL.
Ruokavirasto	Godkänner och övervakar laboratorier, styr bland annat livsmedelstillsynen, förvaltar VATI-systemet (ansvarar för systemets underhåll och utveckling)
Landskapsförbund	Planläggning, landskapsprogram

4 Utvärdering av tillsynsprogram-perioden

Utvärderingen av tillsynsprogrammet är en väsentlig del av det kontinuerliga utvecklandet av programmet. I den utnyttjas de kommunala tillsynsplanerna och utvärderingarna av deras utfall samt den respons och de utvecklingsidéer som fås av tillsynsenheterna. Målet är att regionförvaltningsverken utvärderar tillsynsplanerna och genomförandet av dem en gång per tillsynsprogramperiod i samband med utvärderings- och styrningsbesöken eller på något annat lämpligt sätt. Utifrån rapporterna om utvärderings- och styrningsbesöken är det möjligt att granska styrningseffekten av det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet och bedöma hur de mål som ställts har uppfyllts.

Valvira har tillsammans med regionförvaltningsverken utarbetat ett frågeformulär för utvärderings- och styrningsbesöken. Ifyllandet av formuläret ger även kunskap på riksnivå om hur tillsynen över hälsoskyddet har genomförts. Genom att använda frågeformuläret produceras kunskap också om de övriga uppgifterna utöver den planliga tillsynen. I samband med besöken rekommenderas också en separat insamling av respons och observerade utvecklingsbehov som kan användas av tillsynsmyndigheten.

Vid utvärderingen av tillsynsprogrammet granskas hur väl det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet styr den planliga tillsynen över hälsoskyddet. Därtill utvärderas den planliga tillsynens täckning samt huruvida insatsområdena i tillsynsprogrammet har ökat tillsynens slagkraft. Det är också viktigt att granska hur insatsområdena återspeglas och realiserar i tillsynen.

När tillsynsprogrammet utvärderas är det också av väsentlig betydelse att betrakta varför målen inte har uppnåtts eller vilka faktorer som främjat måluppfyllelsen. Samtidigt gäller det att vid utvärderingen fästa uppmärksamhet vid på vilket sätt måluppfyllelsen och tillsynseffekten kan förbättras under följande tillsynsprogramperiod.

5 Objekt för planmässig regelbunden tillsyn

Uppdaterad

I stället för en tidigare kombinerad tabell presenteras de objekt som övervakas regelbundet gruppvis enligt ändringen i hälsoskyddslagen. Vatis verksamhetsklasser och verksamhetstyper anges i hälsoskyddslagen efter de anmälningspliktiga verksamhetsställena och funktionerna. Av dem väljs en verksamhetstyp som motsvarar verksamhetsstället eller funktionen i hälsoskyddslagen.

Riskklasser inklusive förklaringar

- Till **klass 3** hör de objekt där det är sannolikt att verksamheten kan orsaka hälsolägenheter, till exempel där antalet exponerade är stort, verksamheten är känslig för störningar, effekterna på hälsan är betydande, exponeringstiden är lång (hög risk).
- Till **klass 2** hör de objekt där det är möjligt att verksamheten kan orsaka hälsolägenheter, men hälsokonsekvenserna inte är betydande (medelstor risk).
- Till **klass 1** hör de objekt där det är sannolikt att verksamheten inte orsakar hälsolägenheter (låg risk).

Tabell 4. Kontrollfrekvens, förklaring

Kontrollfrekvens	förklaring
2	två gånger per år
1	en gång per år
0,5	vartannat år
0,3	vart tredje år
0,25	vart fjärde år
0,2	vart femte år

Tabell 5. 1) Inkvarteringslokal

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
Hotell, gästhem (vandrarhem, pensionat, sommarhotell och andra motsvarande), lägenhetshotell, motell och resandehem	Hotell Gästhem, såsom vandrarhem, sommarhotell, lägenhetshotell, resandehem / motell, pensionat	2–1	0,2
Inkvarteringslokaler i semesteranläggningar och på campingplatser	Stugor vid semesteranläggningar och på campingplatser	2–1	0,2
Inkvarteringskaserer	Kaserer	2–1	0,2
Inredda lokaler, semesterbostäder eller lokaler för inkvartering (bed & breakfast-boende i utrymmen som är avsedda för ändamålet, internat, natthärbärgen, flyktingförläggningar	Bed & breakfast-boende samt inkvartering i samband med lantgårdsturism; Internat, natthärbärgen, flyktingförläggningar	2–1	0,2 (0 kortvarig inkvarteringsverksamhet i liten skala som erbjuds via webbplattformar)

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
och andra motsvarande)	<p>Annat professionellt tillhandahållande av semesterbostäder</p> <p>Annan inkvarteringsverksamhet</p>		

Tabell 6. 2) För allmänheten öppna konditionssalar, motionslokaler, bastur, badanläggningar, simhallar, utebassänger och badstränder

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
Idrottshallar eller ishallar	Allmänna motionslokaler	1	0,2
Konditionssalar och motionslokaler som är öppna för allmänheten och där det finns fler än ett utrymme som är avsett för motion och idrott	Allmänna motionslokaler	1	0,2
Motionslokaler som är öppna för allmänheten och som har högst ett	Allmänna motionslokaler	1	0,2

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
utrymme som är avsett för motion och idrott			
Bastur som är öppna för allmänheten (huvudsakligt användningsändamål)	Bastur	2	0,5
Badanläggningar, simhallar och utebassänger samt badstränder (s.k. EU-badstränder) som är öppna för allmänheten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG om förvaltning av badvattenkvaliteten och om upphävande av direktiv 76/160EEG	Badstränder som är öppna för allmänheten och som har ett betydande antal besökare per dag (EU-badstränder)	2	1
	Allmänna bassänger (badanläggningar, simhallar och utebassänger)	3	1
Andra badstränder som är öppna för allmänheten	Små badstränder som är öppna för allmänheten	2	1

Tabell 7. 3) Daghem och plats för anordnande av verksamhet som hänför sig till barns och ungas sammankomster samt läroanstalter som ordnar förskoleundervisning eller grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning, högskoleutbildning, grundläggande konstundervisning eller fritt bildningsarbete eller plats för ordnande av undervisning

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
Daghem	Daghem, gruppfamiljedaghem, lekverksamhet och annan dagverksamhet	2	0,3
Gruppfamiljedaghem i en lokal som reserverats för detta	Daghem, gruppfamiljedaghem, lekverksamhet och annan dagverksamhet	2	0,3
Plats för anordnande av verksamhet som hänför sig till barns och ungas sammankomster	Platser för barn och unga: klubbbrum, ungdomslokaler och lägerområden, eftermiddagsklubbar för barn, inomhuslekparker för barn ¹	2–1	0,25

¹ I och med lagändringen som trädde i kraft 2022 är barnens inomhuslekparker motionsutrymmen och antecknas under verksamhetstypen allmänna motionsutrymmen i Vati.

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
Läroanstalter som ordnar förskoleundervisning eller grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning och högskoleutbildning	Förskoleundervisning, grundskola, gymnasium, yrkesläroanstalt, högskola, annan vuxenutbildning och andra skolor och läroanstalter	2	0,3
Läroanstalter som ordnar grundläggande konstundervisning eller fritt bildningsarbete	Förskoleundervisning, grundskola, gymnasium, yrkesläroanstalt, högskola, annan vuxenutbildning och andra skolor och läroanstalter	2	0,3
Plats där undervisningen ordnas	Förskoleundervisning, grundskola, gymnasium, yrkesläroanstalt, högskola, annan vuxenutbildning och andra skolor och läroanstalter	2	0,3

Tabell 8. 4) Verksamhetsenheter som ger fortlöpande vård inom socialvården

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
<p>Enheter för serviceboende med heldygnsomsorg eller enheter inom socialvården som tillhandahåller institutionsvård</p>	<p>Åldringshem (institutionsvård), enheter för serviceboende med heldygnsomsorg för äldre (institutionsliknande)</p> <p>Institution för utvecklingsstörda, annan enhet för utvecklingsstörda (serviceboende med heldygnsomsorg),</p> <p>Övriga enheter (rehabiliteringsklienter inom mental- och missbrukarvården, serviceboende med heldygnsomsorg),</p> <p>Övriga enheter</p>	2	0,3
<p>Barnskyddsanstalt</p>	<p>Barnhem, skolhem och ungdomshem, professionella familjehem, övriga barnskyddsenheter,</p>	2	0,3

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
Mödra- och skyddshem	Mödra- och skyddshem, enheter för familjerehabilitering,	2	0,3

Tabell 9. 5) Solarietjänster, verksamhet med ingrepp i huden och skönhetsalonger som förutsätter särskild hygien

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
Solarietjänster	Solarium	2	0,2
Verksamhet med ingrepp i huden	Kosmetologiska lokaler och inrättningar, tatuering och piercing, annan hudbehandling eller hudvård	2–1	0,25
Skönhetsalonger som förutsätter särskild hygien	Kosmetologiska lokaler och inrättningar, tatuering och piercing, annan hudbehandling eller hudvård	2–1	0,25

Tabell 10. 6) Anläggningar som levererar hushållsvatten

verksamhetsställe eller verksamhetsfunktion enl. arbetsavtalslagen	Funktioner enl. Vati	Riskklass	Kontrollfrekvens
Anläggning som levererar hushållsvatten enligt 18 §	Vattendistributionsområde för anläggning som levererar hushållsvatten (1352/2015) Vattendistributionsområden med EU-rapporteringsplikt och som levererar minst 1000 kubikmeter vatten per dygn eller för minst 5000 personers behov (uppgifter om egenskaper)	3	1 (0,5 om endast distribution)
	Vattendistributionsområde för anläggning som levererar hushållsvatten (401/2001)	2	0,5 (0,3 om endast distribution)
	Partivattenverk (verksamhetsutövare som levererar vatten till en anläggning som levererar hushållsvatten)	3	1

<p>Anläggningar enligt 18 a § som levererar hushållsvatten och som levererar minst 10 kubikmeter vatten per dygn eller för minst 50 personers behov</p>	<p>Vattendistributionsområde för anläggning som levererar hushållsvatten (1352/2015)</p> <p>Annat vattendistributionsområde som levererar 10–999 kubikmeter vatten per dygn eller för 50–4999 personers behov (uppgifter om egenskaper)</p>	<p>3</p>	<p>1</p> <p>(0,5 om endast distribution)</p>
<p>Anläggningar enligt 18 a § som levererar hushållsvatten och som levererar mindre än 10 kubikmeter vatten per dygn och för mindre än 50 personers behov</p>	<p>Vattendistributionsområde för anläggning som levererar hushållsvatten (401/2001)</p> <p>Litet vattendistributionsområde som levererar mindre än 10 kubikmeter vatten per dygn eller för mindre än 50 personers behov (uppgifter om egenskaper)</p>	<p>2</p>	<p>0,5</p> <p>(0,3 om endast distribution)</p>

Valvira

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården

Tillstånds- och tillsynsverket för
social- och hälsovården, Valvira

Bangårdsvägen 9, 00520 Helsingfors
PB 43, 00521 Helsingfors
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Telefon 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi